

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE MAI 2024

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
03.05.2024	4-23-3306/16	Riikliku registreerimismärgita mootorsõiduki juhtimine (LS § 205) Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas otsuses, et nõuded riikliku registreerimismärgi asukohale on seaduses selgelt määratletud ja välistavad märgi mistahes muu paigutusviisi, sh paigutamise armatuurilauale esiklaasi taha. Kolleegium põhjendas ka, et kui seaduse järgi peab mootorsõidukile olema kinnitatud kaks registreerimismärki – üks sõiduki taha ja teine ette esimesele lauppinnale –, siis täidab neist juba ühe puudumine LS § 205 (riikliku registreerimismärgita mootorsõiduki juhtimine) koosseisu. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
09.05.2024	1-20-1503/111	KrMS § 426 lg 3 alusel elektroonilise valve kohaldamisest loobumine; tõendite kogumise ja esitamise kord määruskaebemenetluses Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas määruses, et kohus võib KrMS § 426 lg 3 alusel käitumiskontrollist loobuda kõikidel KarS § 76 lg-tes 1 ja 2 sätestatud alustel. See tähendab, et riigist väljasaadetava või välisriigile väljaantava süüdimõistetud suhtes saab loobuda ka elektroonilise valve kui ühe käitumiskontrolli raames määratava kohustuse kohaldamisest. Lisaks selgitas kolleegium, et vangistusest ennetähtaegse vabastamise otsustamise menetluses ei ole tõendite kogumise ja esitamise kord reguleeritud sarnase põhjalikkusega nagu süüküsimuse lahendamisel ning kohtule on jäetud menetluse kujundamisel avar otsustusruum. Määruskaebemenetluses ei nähta ette KrMS § 321 lg-ga 6 sarnast piirangut ning ringkonnakohus võib vastu võtta ka edasikaebemenetluses esitatud tõendeid. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
14.05.2024	1-22-312/179	Kaastäideviimine Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas kriminaalasjas nr 1-22-312 tehtud otsuses varasemaid seisukohti kaastäideviimise tuvastamise osas. Seejuures juhtis koosseis tähelepanu sellele, et isiku süüditunnistamiseks kaastäideviijana peab kohus sellist järeldust iga süüdistuse puhul eraldiseisvalt põhjendama ja ära näitama need faktilised asjaolud, mis on aluseks väitele, et just see isik andis ühise teoplaani realiseerimisse kaastäideviimise kvaliteediga teoanuse.

		Lisaks märkis kolleegium, et narkootilise aine suures koguses ebaseadusliku käitlemise faktist korduvust ei saa tuletada ainuüksi faktist, et samas süüdistusasjas heideti isikule ette kanepi kasvatamist, kuna KarS §-s 188 kirjeldatud käitumine, kui sellele järgneb n-ö saagi käitlemine, ei moodusta KarS § 184 lg 2 p-s 2 sätestatud kvalifitseeritavat tunnust. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
08.05.2024	2-19-1488/79	Kaasomandis oleva elamu ruumide kütmise nõudmine kaasomanikult Kaasomanikul on õigus nõuda teiselt kaasomanikult kaasomandis oleva elamu ruumide kütmist vaid juhul, kui tegemist on viimase ainukasutuses olevate ruumidega. Kui leiab tõendamist, et kaasomanik ruume kütteperioodil regulaarselt ei küta, saab eeldada, et ta on rikkunud oma ainukasutuses olevate ruumide korrashoiukohustust. Korrashoiukohustuse täitmise (sisekliima tagamise) tingimuste kindlaksmääramisel on kohtul lai diskretsiooniõigus, lähtudes hea usu ja mõistlikkuse põhimõttest ning arvestades kõigi oluliste asjaoludega. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
22.05.2024	2-22-10813/50	Isiku au teotamine ebakohase väärtushinnanguga eeldab konkreetse isiku au teotamist VÕS § 1046 alusel nõude rahuldamine eeldab, et ebakohase väärtushinnanguga oleks teotatud konkreetse isiku au. Ministeeriumi poolt direktori kohusetäitjale adresseeritud kirjas kooli üldise töökorralduse kohta märkuste tegemine ja soovitude andmine ei tähenda väärtushinnangute andmist direktori kohusetäitja isiku kohta ja seda ei saa tuletada ka ainuüksi asjaolust, et asutuse juhi ülesannete hulka kuulub asutuse töös õigusaktide järgimise ja turvalise õpikeskkonna tagamine. Pöördumist kooli juhtkonna poole kolmandalt isikult ministeeriumini jõudnud väite tõttu saab mõistliku inimese arusaama järgi käsitada ministeeriumi kui järelevalvepädevusega ametiasutuse päringut, mille eesmärk on kontrollida saabunud teabe tegelikkusele vastavust. Nimetatu ei kujuta endast ebakohase väärtushinnangu avaldamist direktori kohusetäitja kohta, ei riiva tema au ega ole VÕS § 1046 järgi õigusvastane. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
28.05.2024	2-18-8743/162	Pankrotivõlgnikust hageja poolt kostja menetluskulude katteks makstud tagatise väljamaksmine Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas, et tagatis, mille hageja on kostja taotlusel viimase menetluskulude katteks tasunud, ei muutu hageja pankroti väljakuulutamise tagajärjel hageja pankrotivaraks. Seega saab kostja nõuda selle väljamaksmist olukorras, kus kostja menetluskulud jäävad hageja kanda. Kolleegium selgitas, et tagatise eesmärk on anda tagatise saajale õigus rahuldada oma nõue tagatise arvel enne teisi võlausaldajaid. Üks mitmest alternatiivsest tagatise andmise alusest on hageja pankroti väljakuulutamine. Kui hageja pankroti väljakuulutamisel tekiks kostjal üksnes nõue pankrotivõlgnikust hageja vastu, oleks kostja nii tagatise olemasolul kui selle puudumisel samasuguses olukorras. See aga muudaks TsMS § 196 lg 1 p 3 sisutihjaks osas, mille kohaselt esineb alus tagatise andmiseks kohustamiseks eelkõige juhul, kui on välja kuulutatud hageja pankrot. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

29.05.2024	2-19-10449/83	Ringkonnakohtu istung TsMS § 647 lg-te 1 ja 2 järgi võib ringkonnakohus jätta istungi pidamata üksnes juhul, kui pooled ei ole nõudnud asja arutamist kohtuistungil ja kui kohus ei leia, et asja lahendamiseks tuleb kohtuistung pidada. Ringkonnakohus ei või piirata menetlusosalise õigust esineda enda seisukohti selgitava kõnega, kus menetlusosaline saab mh puudutada ka küsimusi, mida ringkonnakohus ei pidanud vajalikuks enne küsida. Kohtukõneks võimaluse andmata jätmine on menetlusnormi rikkumine, millele tuginemiseks tuleb üldjuhul esitada TsMS § 333 järgi vastuväide. Kui pool võis ringkonnakohtu istungil aru saada, et asi saadetakse tema poolt vaidlustatud osas maakohtusse uueks läbivaatamiseks, kuid tegelikkuses jäeti kaebus rahuldamata ja maakohtu otsus vaidlustatud osas jõusse, võib pool ringkonnakohtu rikkumisele tugineda sõltumata TsMS § 333 lg-s 2 sätestatust. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
17.05.2024	3-22-1072/28	Eesti kodakondsuse tõendamine välisriigis tehtud kohtuotsusega Riigikohtu halduskolleegium lahendas otsuses nr 3-22-1072/28 isiku kaebust, kes soovis tõendada Venemaal tehtud kohtuotsusega, et ta põlvneb Eesti kodanikust ja on seeläbi Eesti kodanik. Kohtuotsus oli tehtud ajal, mil ta oli juba 46-aastane ning see ei põhinenud DNA-ekspertiisil. Riigikohus märkis, et kuna Eesti kohus on jõustunud määrusega Venemaa kohtuotsust tunnustanud, siis tuleb sellest isiku põlvnemise tuvastamisel lähtuda ka siis, kui kontrollitakse, kas isik on Eesti kodanik. Samas rõhutas Riigikohus, et kui välisriigis tehtud kohtuotsuse tunnustamise tagajärjel võidakse mõnd Eesti olulist avalikku õigust (nt õigust kodakondsusele) kuritarvitada, siis peab maakohus tunnustamisest keelduma. Olulise avalik-õigusliku mõjuga kohtulahendite tunnustamise menetluse peab maakohus kaasama riigi. Selle kohustuse rikkumine on kohtulahendi tunnustamise määruse teistmise alus. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
23.05.2024	3-23-671/33	Asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabe kaitse ja menetlusosalise õigus sellega tutvuda Määruses nr 3-23-671/33 selgitas Riigikohtu halduskolleegium, kuidas toimetada juhul, kui kohtumenetluses on haldusorgan esitanud asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teavet, mida ta palub teise menetlusosalise eest varjata. Kolleegium viitas esmalt enda varasematele seisukohtadele, milles on analüüsitud, millal on huvi saladust hoida kaalukam menetlusosalise õigusest tutvuda toimikuga ning mida peab kohus sellises olukorras hindama. Käesoleva vaidluse kontekstis selgitas kolleegium lähemalt, kuidas toimida olukorras, kus haldusorgani (konkreetsel juhul Rahapesu Andmebüroo) esitatud menetlusdokumendis sisaldub muu hulgas välisriigi asutuselt kogutud konfidentsiaalne teave ning millised nõuded sellise teabe avaldamisele kohalduvad. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI JA ERIKOGU LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
14.05.2024	5-24-5/13	Riigikohus lubas valimistele registreerida kohtusse pöördunud erakonna kandidaadid Riigikohtul tekkis kahtlus, et Euroopa Parlamendi valimise seadus ei ole kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Esialgse õiguskaitse korras lubas Riigikohus valimiskomisjonil registreerida ka need Erakonna Eestimaa Rohelised kandidaadid, kelle eest kautsjonit ei tasutud. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium pidas vajalikuks küsida eelotsust Euroopa Kohtult, kuidas tõlgendada asjakohast Euroopa Parlamendi valimisi reguleerivat Euroopa Liidu õigust. Seetõttu peatas Riigikohus Erakonna Eestimaa Rohelised kaebuse menetlemise kuni Euroopa Kohtu lahendi jõustumiseni.
29.05.2024	3-24-977/11	Riigi õigusabi taotlus Riigikohtu erikogu lahendas määruses nr 3-24-977/11 küsimust, milline kohus on pädev lahendama riigi õigusabi taotlust, kui isik soovib õigusabi ametnike ametist kõrvaldamise taotlemiseks. Erikogu leidis, et kuivõrd taotleja kuriteoteate alusel on algatatud kriminaalmenetlus ning taotleja peab ennast kannatanuks, siis on taotleja tahe ametnike ametist kõrvaldamiseks kriminaalmenetluse seadustiku alusel. Seega on tema taotluse lahendamiseks pädev kohus maakohus.
31.05.2024	5-24-5/16	Euroopa Kohtult eelotsuse küsimine Riigikohus otsustas taotleda Euroopa Kohtult eelotsust järgmises küsimuses: kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõike 1 esimest lauset ja artikli 39 lõiget 2 koostoimes artikli 52 lõikega 1 tuleb tõlgendada viisil, et sellega on vastuolus kohustus tasuda Euroopa Parlamendi valimistel osalemiseks kautsjon, mille suurus on viis kehtestatud kuupalga alammäära iga registreerimiseks esitatud isiku kohta ja nelikümmend viis kehtestatud kuupalga alammäära erakonna täisnimekirja kohta?